

Vejen frem mod et forskningscenter på småbørnsområdet

Tale ved indvielsen på Danmarks Lærerhøjskole den 17. april 1989

Af Agnete Engberg

Her er beretningen om den lange vej:

På den 5. nordiske førskolelærerkongres i Hillerød i 1947 fremsattes *for-slag til regering og rigsdag* om videreuddannelse og i det mindste ved ét af hvert lands universiteter oprettelse af en forskningscentral, som skulle tage sig af småbørnsalderens vilkår og problemer.

I 1964 rejstes spørgsmålet igen på kongressen i Jyväskylä i Finland, stadig uden resultat. Igen i 1968 i Uppsala, og så var tiden moden. Henvendelser til de nordiske regeringer og *Nordisk Råd* førte til, at der i 1969 var et beslutningsforslag til Nordisk Rådsmøde. (Den danske forslagsstiller var nuværende energiminister Bilgrav Nielsen).

Rådet rekommanderede den 11. februar 1970, at forskningsinitiativer sattes iværk, også i tilknytning til uddannelse af småbørns- og skolepsykologer, og det understregedes, at børnehaver og skole skal ses i sammenhæng.

I nordisk sprogbrug – og i øvrigt i international sammenhæng – hedder børnehaven *førskole*. Da sagen går fra Nordisk Råd til medlemslandene, og der er politisk tilslutning – nu skal den føres ud i livet – måtte der først ryddes misforståelser af vejen. I Undervisningsministeriet mente man, at førskole betød børnehaveklasser.

Til arbejdet med at udforme en nordisk småbørnsforsknings- og videreuddannelsespolitik blev jeg bedt om at indgå, og fra lærerhøjskolen udpegedes den lovende unge Piaget-formidler, afdelingsleder Hans Vejleskov. Senere suppleredes med konsulent Poul Perch og Inge Bistrup fra Socialstyrelsen.

Undervisningsinspektør Agnete Engberg i festsalen på Danmarks Lærerhøjskole ved indvielsen af Institut for Småbørnspædagogik og Center for Småbørnsforskning den 17. april 1989.

I 1973 afleveredes den bestilte redegørelse, Nordisk Udredningsserie, nr. 13/73: »Möjligheter till ett nordiskt samarbete på förskolans område«.

Vi fra Danmark havde lavet os en baggrundsgruppe med deltagelse fra Socialforskningsinstituttet, Danmarks Pædagogiske Institut, København og Aarhus Universiteter, Danmarks Lærerhøjskole og Byggeforskningsinstituttet.

Vi følte os kaldede til ikke bare at løse opgaven til Nordisk Råd, men også selvstændigt at lave *en fiks og færdig plan for dansk småbørnsforskning*, med et udvalg, som skulle samle og koordinere, tage initiativer, formidle til brugerne og repræsentere landet med hensyn til udenlandske aktiviteter. Der var i begyndelsen af 70'erne en uhyre international interesse med projekter i OECD, Europarådet og FN. EF var også så småt ved at komme igang med førskoleområdet.

Men ikke nok med det. Som sideeffekt skaffede vi os opbakning fra Danmarks Lærerforening, BUPL, skolepsykologerne, Dansk Psykologforening, Den almindelige Danske Lægeforening, Dansk Socialrådgiverforening, Rektorforsamlingerne for pædagogseminarierne, Seminarielærerforeningen, Børnesagens Fællesråd, Socialpædagogisk Forening, BRIS og Den Danske Nationalkomité for OMEP (International Organisation for Småbørnsopdragelse) til et særligt projekt:

Vi syntes, der skulle nedsættes en børnekommission. Og det gik vi til statsministeren med i november 1973, og fik også et venligt svar. Han ville se på det. Men han fik andet at se til, for i december 1973 kom »jordskredsvalget« – regeringen gik af. I året derefter talte ingen hverken om børneforskning eller kommission.

Igen valg – i 1975 regeringsskifte, og vi tog turen rundt til alle foreningerne igen – fik nye underskrifter og gik nu selv op på Christiansborg for at tale med statsministeren om at undersøge og forbedre småbørns levevilkår.

Den 27. juni 1975 lå der brev fra Statsministeren: *Vi går igang med den kommission.*

De 6 år, kommissionen arbejdede, gav særlig stimulans til småbørnsforskningen. Der var stort behov for dokumentation, og i 1977 gik en arbejdsgruppe med folk fra 3 forskningsråd igang med at udveksle erfaringer og studere forskningsønskerne fra kommissionen. I slutningen af kommissionsårene oprettedes »småbørnsinitiativet« som et 5-årigt tværfagligt projekt under de 3 forskningsråd, det lægevidenskabelige, det samfundsvidenskabelige og det humanistiske.

Småbørnsinitiativets ophør kom lige præcis til at passe med *Frøbelseminariets 100-års jubilæum*, som det ældste danske seminarium for børnehavvelærere, oprettet i 1885.

Og her lovede så undervisningsministeren, at der skulle findes penge til småbørnsforskningens kommende center. Løftet blev givet, nu skulle det så realiseres.

Men det har ikke været nogen let fisk at hale i land. De sidste år har

været seje, og der er udført et administrativt og politisk benarbejde, for at vi kan være her idag.

Dette handler kun om begyndelsen. Det er først nu, at den rigtige historie begynder. Her vil ske spændende ting.

Læreruddannelsen er som bekendt en søn af oplysningstidens mænd, af frihedens og fornuftens fortalere, isprængt revolutionens røst. I Danmark har uddannelsen solide traditioner fra mere end 200 års virke. Og en etableret skoleforskning.

Børnehavelæreruddannelsen er som nævnt fra en anden tid, romantikkens og de folkelige bevægelses, det moderne gennembruds kvinders tid.

Det er ikke nogen ringe mængde af erfaring og tradition, der her kan indgå i et samvirke.

I glæden over det tværfaglige center må også huskes *instituttet for småbørnspædagogik*, som må hænge tæt sammen med videreuddannelsen af børnehavepædagoger. Det bliver påtrængende at identificere børnehavens pædagogiske særkende og at udvikle den på grundlag af den viden, som vil komme til verden her.

At gøre børnehaven pædagogisk synlig må være en påtrængende opgave for instituttet. Økonomisk synlig har den været længe. Daginstitutionernes årlige samlede budget er over 12 mia. kr.

Vi har nu 2/3 af landets småbørn i børnehaver og næsten alle i børnehaveklasse, men endnu intet fastsat politisk mål og indhold for den pædagogiske virksomhed i socialsektoren, som der er i andre nordiske lande. Måske er tiden inde nu til at skaffe et grundlag. Det er et problem, at børnehaven også skal løse en arbejdsmarkedspolitisk opgave.

Vi ønsker lærerhøjskolen tillykke med centret og instituttet.

Vi ved, at midlerne er begrænsede, og at familien i huset føler sig trængt. I har måske følelsen af, at det ikke er det rigtige tidspunkt at byde et nyt medlem velkommen.

Men I har alligevel fået en lillesøster! Pas godt på hende og lad hende blive en del af Jer. Hun vil gerne lære af Jer – måske kan de store dygtige søskende også lære af hende.